

Így zárjuk az évet...

Interjú Soltész Miklóssal,
a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkárával

– Rendkívüli évet zárunk, amely előre nem látható nehézséget hozott, nevezetesen egy világvárosszal küzdünk. Hogyan befolyásolta a váratlan helyzet az államtitkárság és személyesen az Ön munkáját?

– Szüleink, nagyszüleink és dédszüleink elbeszéléseiből ismerjük azt a kemény időszakot, ami a huszadik században az ő életük jó részét jellemezte. Mi most „csak” ízelítőt kapunk azokból a nehézségekből, melyek az ő életükre évtizedeken keresztül rázúdultak a háborúk, az ország szétszakíttósága, a harmincas évek gazdasági válsága és a kommunista diktatúra által. Csoda, hogy ettől függetlenül tudtak örülni, boldognak lenni, és megmaradtak nemzetként és nemzetiségként is. Eleink sokkal nehezebb korokat éltek meg, az ő hitük, kitartásuk kell, hogy nekünk is erőt adjon a mostani időkben. Már 2015-ben kaptunk ízelítőt a megindult migrációs válság kapcsán, amely sok tekintetben akkor is felülírta addigi életünket. Majd ezt a helyzetet tetézte a világvárossal: átérezhetjük, milyen kicsi és kiszolgáltatott az ember, a huszonegyedik századi technika és orvostudomány fejlettsége mellett is véges az emberi tudás.

Idén tavasszal, az első hullám idején, amikor nem tudtuk még, hogy milyen egészségügyi és gazdasági károkat hoz magával a járvány, olyan biztonsági rendelkezéseket kellett hozni, amely nemcsak táborok, rendezvények, programok lemondásával járt, hanem a gazdaságból kieső bevételek miatt más nehézségeket is előrevetített. A gazdaságot azonban nem lehet hosszú távra leállítani, mert ez ellehetetlenítené a védekezés és a kutatás finanszírozását, de az emberek mindennapi életét is. A kormány megszorítások helyett az építőipar, a beruházások, a vállalkozások támogatásával a munkahelyek megtartását erősítette. Egyházi és nemzetiségi területen is igyekeztünk többnyire olyan építési, felújítási beruházásokat támogatni, melyek a kisebb településeken is munkát adnak az embereknek. Ezzel nemcsak épül-szépül az ország, és amikor elkészül, szolgálja az adott közösséget, hanem munkalehetőséget is teremtünk.

Közösségi programok, pályázatok visszavonására is sor került, majd nyáron következett egy fellélegzési időszak, lehetőség volt a táborok, programok megtartására. Közösségi programok is megvalósultak, de a pénz egy részét átcsoportosítottuk, és abból rengeteg felújítás indult és valósult már meg. Ezek a

A felújított bolgár templom átadásán, 2020 októberében

(Botár Gergely felvétele)

megújult épületek tartósan szolgálják majd a közösségeket a járvány utáni időszakban. A nemzetiségek sokrétű támogatását két fő területre oszthatjuk. Egyik a közösségi terület, ide tartozik a nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek (faluházak, közösségi házak) támogatása, ami a mindennapi civil és önkormányzati életet szolgálja. Számszámra lehetne ilyen említeni: nagyon jól sikerült például a mányi közösségi ház. A másik, legalább ilyen fontos terület a köznevelés, oktatás támogatása. Említhetem a budapesti és békéscsabai szlovák iskola, a szerb oktatási központ, a bajai német, a felsőszölnöki és apátistvánfalvi szlovén, a békési és gyulai román iskolák felújítását.

– Két nagyobb beruházás is előkészítési szakaszban van: bolgár közösségi központ épül a Vágóhid utcában a bolgár ortodox templom mellett, és felújításra kerül a Rákóczi úti szlovák evangélikus templom.

– Az elmúlt években sok százmillió forintból tudtuk támogatni nemzetiségi iskolák, színházak, például a pécsi horvát vagy a szekszárdi német színház

megújulását. Két, ennél is nagyobb beruházás indult most Budapesten, két nemzetiségnél. A bolgárok a szolgálatukban álló Bajza utcai ingatlanjukat visszadják az államnak. Az épület értébecslése után ennek az árát megkapja a bolgár közösség, hogy azon a helyen, ahol most a megújult templomuk és kultúrházuk áll, felépítsenek egy korszerű bolgár központot, amelyben az iskola is helyet kap. A szlovák közösség esetében összetettebb a beruházás. A Rákóczi úti evangélikus templomot szlovák őseik építették, majd az ingatlan eladásra került, ma lepusztult állapotban van, az utóbbi ötven évben nem is egyházi célokat szolgált. Ennek a felújítása a szlovák-magyar diplomáciai kapcsolatok szempontjából is fontos lépés. A Magyarországon élő szlovákok szorgalmukkal, hazaszeretettelükkel kivívták a nemzet megbecsülését, fontos, hogy nemzetiségüket meg tudják élni. A Rákóczi úti ingatlanban olyan közösségi ház fog megvalósulni, ahol egyesíteni tudják az önkormányzati és kulturális feladatokat. Az országos önkormányzat a magyar kormány támogatásával megveszi a magyar államtól az épületet, és megkezdí a kivitelezés előkészítését. A tervek és a költségvetés alapján a magyar és a szlovák kormány közösen állja a kivitelezési költségeket, melyhez hozzájárul a szlovák önkormányzat jelenlegi tulajdonainak értékesítéséből befolyt összeg is. Nemzetpolitikai szempontból is fontos ez a beruházás: az összetartozást akarjuk erősíteni azzal is, hogy sokat teszünk a Magyarországon élő nemzetiségekért, ami hatással van a határon túli magyarokra is. Az elmúlt tíz év alatt folyamatosan, nem is várt mértékben javult a kapcsolat a környező országok többségével. Hozzáteszem, azoknak a nemzetiségeknek is ugyanazokat a gesztusokat tesszük, amelyek anyaországával sajnos még várat magára a kapcsolatok javulása.

– *Fontos országgyűlési döntések is születtek ebben az évben, amelyek közelről érintik a hazai nemzetiségi közösségeket. Ilyen például a nemzetiségi törvény módosítása és a 2021-es évi költségvetés elfogadása...*

– A nemzetiségi törvényt illetően a köszönet az első szavam. Egyedülálló, hogy ezt a törvénymódosítást a nemzetiségek teljes bevonásával tudtuk megalkotni. Mennyire jó lenne, ha más országok is ezt a gyakorlatot követnék. A törvényben helyet kaptak a nemzetiségektől érkezett javaslatok, kérések, célok. Hiszem, hogy ennek nagyon pozitív hatásai lesznek a jövőre nézve. Fontos, hogy a köznevelési intézmény feladatainak ellátását szolgáló ingatlan ingyenesen a fenntartó nemzetiségi önkormányzat tulajdonába kell adni a fenntartói jog átadásával együtt. Jelentős lépés, hogy a nemzetiségek most már nemcsak oktatási, hanem szociális intézményt is fenntarthatnak. De szól a törvény az ún. „etnobiznisz” visszaszorításáról is.

Ami a költségvetést illeti: a kormány már évekket ezelőtt úgy döntött, hogy már tavasszal elkezdjük a következő év költségvetésének tárgyalását, és ezt a nyári szünet előtt be is fejezzük. Így a költségvetés-

si gazdálkodó szervek időben tudják, mire számíthatnak, az év kezdetétől tudnak szerződni, programokat indítani. 2021-ben folytatódni fognak azok a beruházások, amelyeket a nemzetiségi önkormányzatok megkezdték. Bárhová menjünk az országban, tucatnyi olyan épületet tudunk felmutatni, amelyik megújult vagy újonnan épült.

2010 óta közel hatszorosára nőtt a nemzetiségek támogatása, ami nemzetközi szinten is kiemelkedő eredmény. Külföldi politikusok is elismeréssel szóltak erről. 2021-ben csak a Miniszterelnökség nemzetiségi sorain több mint 12 milliárd forint áll rendelkezésre, amely a „hozzánk tartozó” 12 nemzetiség támogatását szolgálja. Ősszel kiírásra kerültek a kulturális, táborozási és civil pályázatok, reméljük, hogy jövő nyárra túl leszünk a járványon, és meg lehet tartani a különféle programokat.

Szeretnénk anyagilag is megbecsülni a nemzetiségi pedagógusok munkáját, ezért 2020-tól már 40%-ra emelkedett a nemzetiségi nevelési-oktatási feladatot ellátó pedagógusok bérpótléka, sőt, a pótlék differenciálásával az érintettek köre is kiterjesztésre került.

Tudjuk, hogy probléma a nemzetiségi pedagógushiány. Ezért tovább bővítettük a nemzetiségi pedagógus ösztöndíjprogramot, a 2020/2021-es tanévben az óvodapedagógusok után a nemzetiségi tanító, tanár és szaktanár hallgatók minden évfolyamára ki lett terjesztve, így közel félezer ösztöndíj nyújtására nyílt lehetőség.

A nemzetiségi közösségekben aktívan résztvevő, jó tanuló középiskolásokat pedig a nemzetiségi tanulmányi ösztöndíj segíti. Ezek a támogatások mind a megmaradást, a nemzetiségi identitás megőrzését szolgálják, azt, hogy az oktatás-nevelés és a kultúra területén legyenek olyan szakemberek, akik megbízható szaktudással és nyelvtudással rendelkeznek. A ma már több lábbon álló nemzetiségi oktatási-nevelési rendszert támogató ösztöndíjprogram kidolgozásában a nemzetiségi vezetők is részt vettek, hadd emeljem ki Ritter Imre képviselő úr munkáját. Bízom benne, hogy ez a sokrétű támogatási rendszer hatékonyan segíti a jövő nemzetiségi nevelését, oktatását.

– *Milyen az együttműködés a szószólókkal, az országos önkormányzatok elnökeivel?*

– Kifejezetten jó. Folyamatos kapcsolatban vagyunk a nemzetiségi országgyűlési képviselővel és a szószólókkal, de az országos elnökökkel is. Ők felkészülten képviselik a különböző területeken élő nemzetiségük problémáit, hozzáteszem, a kisebb településeken élők érdekeit is. Ismerjük a számukra éppen időszerű prioritásokat, közösen határozzuk meg a fejlesztési célokat, iskolák, óvodák, templomok, kulturális intézmények, tájházak, közösségi terek megújítását. Kéréseik nagy része teljesült az elmúlt években, ezt a gyakorlatot folytatjuk jövőre is. Most érkeznek be a jövő évi igények. Azok az önkormányzatok jártak a legjobban, amelyek felismer-

ték az összefogás és a csapatmunka jelentőségét. A parlamenti szószólók jelen vannak, részt vesznek az Országgyűlés munkájában, felszólalhatnak, javaslatot tehetnek saját nemzetiségük érdekében, rendszeres kapcsolatban állnak a kormánnyal és a parlamenti képviselőkkel.

– *Megkezdődött a nemzetiségi tanulmányi ösztöndíjak átadása, ami idén a vírushelyzet miatt másként történt. Nem a diákok és kísérőik csoportja érkezett Budapestre, hanem megfordítva, Ön vitte el nekik és adta át az oklevelet. Ez azonban a szigorítások miatt félbeszakadt.*

– A korlátozások egyik kedvező hozadéka, hogy a nemzetiségi tanulmányi ösztöndíjak átadása idén személyesebbé vált: az ösztöndíjban részesülőt a saját iskolájában, osztálytársai, szülei, tanárai körében, a helyi közösségben tudtuk köszönteni. A támogatást természetesen azok is megkapták, akikhez nem sikerült személyesen eljutni. A megszakadt sorozatot folytatni szeretném, amint lehet, ellátogatunk minden ösztöndíjat nyert diákhoz. Sőt, a jövőre nézve megfontolandó, hogy ezt az átadási

módot válasszuk, előnyben részesítve a személyes találkozásokat, bepillantást nyerve egy-egy iskola életébe. Nagy élmény volt nekem ez a látogatás-sorozat, Békéscsabától Gyöngyösön át Szentgotthárdig sok iskolában megfordulhattam. Büszkék lehetünk ezekre a fiatalokra, és egy-egy ilyen alkalom pozitív visszajelzés a pedagógusok felé is a munkájuk eredményességét tekintve.

Ezúton is szeretném kinyilvánítani részvételemet a horvát közösségnek: Győrvári Gábor, a pécsi Miroslav Krleža Horvát Iskolaközpont igazgatója személyében nagyszerű embert és szakembert veszítettünk el, aki sokat tett nemcsak az oktatás, hanem az oktatásszervezés, oktatásigazgatás terén is.

A járványhelyzet nehézségei és bizonytalanságai között is áldott, békés karácsonyt kívánok a Barátság olvasóinak, őshonos nemzetiségeink minden tagjának!

– *Köszönjük a beszélgetést!*

Mayer Éva és Balányi Klára

Nemzetiségi Tanulmányi Ösztöndíj 2020 nyertesei

- Kovács Kitti, Lély Anna – *AUDI Hungaria Általános Művelődési Központ (Győr)*
Nyul Zsófia, Krutzler Ádám – *Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégium (Sopron)*
Hasenfratz Katalin, Almási Dorika – *Friedrich Schiller Gimnázium és Kollégium, Friedrich Schiller Gymnasium, Berufliches Gymnasium und Schülerwohnheim Werischwar (Pilisvörösvár)*
Boros-Krabok Ábel, Kettinger Viktória – *Horvát Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium (Budapest)*
Törő Zsófia Klára, Heil Balázs – *Hőgyészi Hegyhát Általános Iskola, Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium, Tolnai Lajos Gimnáziumi és Kollégiumi Tagintézménye (Gyöngyös)*
Flódung Áron, Lauer Ádám – *Koch Valéria Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Kollégium és Pedagógiai Intézet, Valeria Koch Gymnasium, Grundschule, Kindergarten und Schülerwohnheim (Pécs)*
Albert Ákos, Novák Lea – *Lovassy László Gimnázium, Lovassy-László-Gymnasium (Veszprém)*
Schauer Flávia, Földes Flóra – *Magyarországi Németek Általános Művelődési Központja (Baja)*
Ujházi Vanessza, Gerencsér Leon – *Miroslav Krleža Horvát Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium (Pécs)*
Sztaskó Kira Fanni, Payer Péter Balázs – *Német Nemzetiségi Gimnázium és Kollégium, Deutsches Nationalitätengymnasium und Schülerwohnheim (Budapest)*
Sztrein Virág Brigitta, Szelezsán Petra Livia – *Nicolae Bălcescu Román Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium (Gyula)*
Ibrahim Nadia, Balassa Éva – *Nikola Tesla Szerb Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium (Budapest)*
Szemes Fanni, Regdon Sára Kinga – *Pécsi Leőwey Klára Gimnázium (Pécs)*
Dospot Dóra, Nagy Flórián – *Szentgotthárd és Térsége Iskola; Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola (Szentgotthárd)*
Farkas Zorka, Tóth Tamás – *Szlovák Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium (Békéscsaba)*
Hegedűs Vivien Bettina, Török Bálint – *Szlovák Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium (Budapest)*
Stefán Anna, Hutter Róbert Iván – *Tamási Áron Általános Iskola és Német Két Tannyelvű Nemzetiségi Gimnázium / Áron Tamási Grundschule, Allgemeines und Zweisprachiges, Ungarndeutsches Nationalitätengymnasium (Budapest)*